

Profesor mgr inż. ZDZISŁAW FICKI
1891 - 1965

W dniu 21 listopada 1965 roku Politechnika Śląska a także energetyka polska poniosły bolesną stratę. Zmarł prof. mgr inż. Zdzisław Ficki, organizator i pierwszy kierownik Katedry Kotłów i Siłowni Parowych Wydziału Mechaniczno-Energetycznego oraz kilkuletni były dyrektor naczelny Zjednoczenia Energetycznego Okręgu Górnośląskiego w Katowicach.

Prof. Z. Ficki urodził się 4.10.1891 r. w Kowalu. Szkołę średnią ukończył w 1910 r. w Łowiczu. W latach 1911-1915 był studentem Technologicznego Instytutu w Leningradzie. W 1916 r. został powołany do armii rosyjskiej. 1918 roku wraca do kraju i zostaje wcielony do armii polskiej. Po zwolnieniu z wojska w 1922 roku wstępuje na Politechnikę Warszawską. Kończy Wydział Mechaniczny i uzyskuje w 1923 roku dyplom inżyniera mechanika. Następnie odbywa roczną praktykę przemysłową w Société Alsacienne des Constructions Mécaniques w Belfort - Franca.

W latach 1924-1927 pracuje jako starszy asystent w Laboratorium Ciepłym prof. B. Stefanowskiego na Politechnice Warszawskiej i równocześnie jako kierownik biura konstrukcyjnego Zbrojowni Warszawskiej.

W 1927 roku prof. Ficki przyjeżdża na Śląsk i rozpoczyna pracę w Stowarzyszeniu Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach jako kierownik działu ciepłego. Na stanowisku tym prof. Ficki rozwinął twórczą działalność naukowo-badawczą i wykazał niespożyty zapał w wdrażaniu osiągnięć nauki w służbę śląskiego przemysłu. Prowadził liczne badania cieplne maszyn i urządzeń energetycznych. Zorganizował i prowadził laboratorium wodne. Wykonywał badania wodnych obiegów kotłowych i chłodniczych. Wyniki badań publikował w rocznikach Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach. Opracował 8 technicznych sprawozdań z działalności Działu Ciepłego SDKP za lata 1927-1934 zawierających dane z wykonanych pomiarów oraz artykuły omawiające wyniki badań i aktualne zagadnienia techniczne.

Badania prof. Fickiego wytyczały w tych latach kierunki rozwoju krajowego przemysłu energetycznego i służyły za podstawę dla konstrukcji urządzeń kotłowych.

Zorganizowane przez prof. Fickiego laboratorium wodne opracowało szereg własnych metod preparowania wody dla obiegu kotłowego i przyczyniło się do ich spopularyzowania w kraju. Szkoliło także tak bardzo potrzebnych fachowców w tej dziedzinie.

Prof. Ficki był pionierem polskiej myśli technicznej na odzyskanych terenach Górnego Śląska. Organizował polskie kierownictwo przemysłu, prowadził szkolenie kadr, wprowadzał polskie słownictwo i polską literaturę techniczną do zakładów przemysłowych.

Lata drugiej wojny światowej prof. Ficki przeżywa w Warszawie. Pracował w Elektrowni Warszawskiej i prowadził wykłady na tajnych kompletach Politechniki Warszawskiej.

Po zakończeniu wojny w 1945 r. wraca na Śląsk. Obejmuje stanowisko naczelnego dyrektora Zjednoczenia Energetycznego Okręgu Górnośląskiego. Jako naczelny dyrektor bierze aktywny udział w uruchomieniu elektrowni i usuwaniu zniszczeń wojennych w zakładach energetycznych i liniach wysokiego napięcia, co umożliwiała szybkie oświetlenie miast, uruchomienie kopalń, hut i fabryk śląskich.

W tym czasie opracował również perspektywiczny plan rozwoju energetyki Górnego Śląska, opublikowany w Przeglądzie Elektrotechnicznym i realizowany w okresach odbudowy i rozbudowy śląskiego przemysłu.

Od 1946 roku prof. Ficki pracuje na Politechnice Śląskiej jako kierownik Katedry Kotłów i Siłowni Parowych początkowo na Wydziale Mechanicznym a od roku 1953 na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym. Zorganizowana i kierowana przez prof. Fickiego Katedra, dzięki zasobowi jego wiedzy i doświadczeniu przemysłowemu, stała się ośrodkiem szkolenia należycie przygotowanych fachowców, reprezentujących dziś duży dorobek w nauce, w przemyśle kotłowym i energetyce.

Prof. Ficki opracował według własnej metody wykłady z czterech przedmiotów, bogato ilustrowane materiałem rysunkowym, dzięki czemu osiągnął dobre wyniki w nauczaniu i przyczynił się w dużej mierze do urobienia pozytywnej opinii Wydziału.

Równolegle z działalnością naukowo-dydaktyczną w Katedrze prof. Ficki w latach 1947-1952 brał udział w zorganizowaniu i prowadzeniu przedsiębiorstwa "Urządzenia Energetyczne" w Bytomiu, gdzie opracował kilka projektów kotłowni i konstrukcji zespołów kotłowych.

W okresie pracy na Politechnice Śląskiej prof. Ficki wykonał szereg cennych prac naukowo-badawczych dla potrzeb przemysłu. Wiele z nich opublikował w literaturze technicznej. Na szczególną uwagę zasługują:

1. Opracowany wspólnie z prof. W. Olczakowskim podręcznik "Woda w zakładach przemysłowych", który był pierwszym podręcznikiem w tej dziedzinie w literaturze polskiej, a z uwagi na wysoki poziom i duże doświadczenie przemysłowe prof. Fickiego, służył do odpowiedniego przygotowania i pogłębiania wiadomości fachowcom w tej specjalności.

2. "Samoczynne załączanie rezerw w elektrowniach ciepłych" - praca zbiorowa - rozdział VIII - "Analiza mechanicznych zja-

wisk przy samoczynnym powtórnyim załączeniu napędów potrzeb własnych".

W rozdziale tym prof. Ficki ujął wyniki badań i analizę zjawisk mechanicznych przy samoczynnym powtórnyim załączaniu urządzeń pomocniczych siłowni. Praca ta była podstawą do wprowadzenia w energetyce krajowej samoczynnego załączenia rezerw (SZR). Za pracę tę prof. Ficki otrzymał nagrodę państwową III stopnia - zespołową.

3. Wyniki prac w dziedzinie eksploatacji kotłów parowych Profesor opublikował w pracy zbiorowej "Gospodarka węglem w przemyśle" PWT - 1957 r., w rozdziałach "Eksploatacja parowych kotłów o małej i średniej wydajności i "Zelwne żebrowane podgrzewacze wody".

Prof. Ficki brał czynny udział w pracach PAN, był członkiem dwóch komitetów: Komitetu Budowy Maszyn Energetycznych i Komitetu Elektryfikacji Kraju, dla którego wykonał następujące prace: Ocena krajowego przemysłu kotłowego, Analiza rozruchu bloków energetycznych, Techniczna charakterystyka kotła dla planowanego bloku energetycznego 300 MW, Wielokrotne krótkotrwałe wyłączenie z ruchu parowych kotłów w elektrowniach. Ponadto prof. Ficki był członkiem: Rady Naukowej Instytutu Energetyki, Rady Naukowej Głównego Instytutu Górnictwa, Rady Techniczno-Ekonomicznej Ministerstwa Górnictwa i Energetyki, Rady Techniczno-Ekonomicznej Zjednoczenia Budowy Kotłów i Turbin.

Prof. Ficki całe swoje życie poświęcił pracy naukowej i dydaktycznej, a w szczególności wykazał niespożyty zapał w wdrażaniu osiągnięć nauki do przemysłu. Pracowitość, szlachetność i prostolinijność, które cechowały prof. Fickiego sprawiły, że wszyscy darzyli go szacunkiem i przywiązaniem, a zwłaszcza młode pokolenia, którym przekazywał z dużym poświęceniem swoją wiedzę i doświadczenie przemysłowe. Mimo przejścia w stan spoczynku prof. Ficki prowadził wykłady do ostatnich dni swego życia.

W Zmarłym tracimy Profesora szlachetnych zalet ducha i dużych zasług dla rozwoju nauki, dla rozwoju Politechniki i Przemysłu Śląskiego.

W uznaniu zasług prof. Ficki został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

LITERATURA

- [1] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1927.
Z. Ficki: Bilans cieplny kotła sekcyjnego.
- [2] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1928.
Z. Ficki: 1. Bilans cieplny elektrowni. 2. Pomiar strat cieplnych izolowanej rury.

- [3] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1929.
Z. Ficki: Ocena kotła płomieniowo-płomieniówkowego dla drobnego przemysłu.
- [4] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1940.
Z. Ficki: 1. Doświadczenia z ruchu nowych kotłów 2. Koszt przemiału węgla.
- [5] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1931.
Z. Ficki: 1. Obliczanie kosztów odmiękczenia i destylowania wody dla kotłów. 2. Pomiar aparatu do chemicznego odmiękczenia wody. 3. Pomiar odparowywacza.
- [6] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1932.
Z. Ficki: Zaburzenia w ruchu kotłów w następstwie złej jakości wody zasilającej.
- [7] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1933.
Z. Ficki: 1. Porównanie wyników odmiękczenia wody różnymi metodami. 2. Racjonalizacja obiegu wodnego elektrowni kopalnianych. 3. Korozje kotłów zasilanych kondensatem i destylatem. 4. Korozje w podgrzewaczach wody.
- [8] Sprawozdanie Techniczne Oddziału Ciepłego Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych w Katowicach, rok 1934.
Z. Ficki: Ocena kotła pyłowo-gazowego dla przemysłu hutniczego.
- [9] Z. Ficki: Spalanie węgla kamiennego w paleniskach kotłowych. Przegląd Elektrotechniczny, z. 9/10/11, 1950 r.
- [10] Z. Ficki: Przyczyny zaburzeń w ruchu kotłów. Gospodarka Węglem, z. 12, 1953 r.
- [11] Z. Ficki: Uszkodzenie kotła pyłowego podczas uruchamiania. Gospodarka Węglem, z. 3/4, 1954 r.
- [12] Z. Ficki: Pęknięcie opłomek w kotle Oschatz. Gospodarka Węglem, z. 5, 1954 r.
- [13] Z. Ficki: Adaptacja kotła Garbe dla potrzeb wodnego ogrzewania. Gospodarka Węglem, z. 11, 1954 r.
- [14] Z. Ficki: Obniżenie wydajności i cieplnej sprawności kotła pyłowego w następstwie złego przemiału węgla. Gospodarka Węglem, z. 3, 1955 r.
- [15] W. Olczakowski, Z. Ficki: Woda w zakładach przemysłowych. PWT Warszawa, 1955 r.
- [16] Praca zbiorowa: Samoczynne załączanie rezerw w elektrowniach cieplnych. Wyd. Min. Energ., 1955 r.
Z. Ficki: Analiza zjawisk mechanicznych przy samoczynnym powtórny załączeniu napędów potrzeb własnych.

- [17] Praca zbiorowa: Gospodarka węglem w przemyśle. PWT Warszawa, 1947 r.
Z. Ficki - Żeliwne żebrowane podgrzewacze wody.
Eksploatacja parowych kotłów o małej i średniej wydajności.
- [18] Z. Ficki: Techniczna charakterystyka kotłów dla planowanych na lata 1970-1980 bloków w dużych elektrowniach kondensacyjnych. PWN Warszawa, 1961 r.

Marceli Baran